

Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

3 Aralık / 2021

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

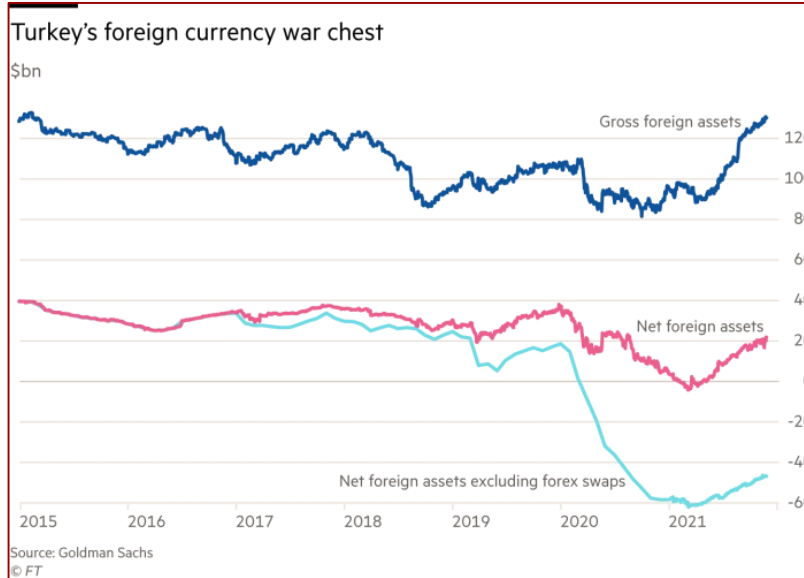
Döviz Merkez Bankası Müdahalesi

- ❑ Bu ay ekonomik ve siyasi açıdan oldukça hareketli başladı. Ayın ilk günü TCMB, 2014'den bu yana uygulamadığı bir aracı kullandı; piyasaya spot ve VİOP olmak üzere döviz satarak, kuru dengelemeye çalıştı.
- ❑ Elbette ki bunu yasal süreci kullanarak, yani kamuoyuna yapmış olduğu bir duyuru eşliğinde gerçekleştirdi.
- ❑ Ayın bu ilk günü müdahalenin ilk dakikalarında dolar 13,88'den 12,5 liranın altına kadar gördü görmesine ancak bu etki sınırlı kaldı.
- ❑ Bir sonraki gün Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bakan yardımcısı Nureddin Nebati atandı. Bu gelişme aslında Sn. Nebati'nin öncesinde sosyal medya mesajı ile merkez bankasının faiz indirim politikasını desteklemeye yönelik ifadeleri ile beklenen bir gelişme idi.
- ❑ Bakan ilk açıklamasında da hükümetin yeni ekonomik modeline tam destek verdiğini göstermiş oldu.
- ❑ Ve haftanın son gününde TÜİK'in açıkladığı enflasyon verisinin ardından kendisine randevu vermeyen kuruma giden muhalefet lideri Kılıçdaroğlu'nun içeri alınmaması ile aktif gündemin magazinsel boyutu da yerini almış olur☺

Döviz Merkez Bankası Müdahalesi

□ Espri boyutu bir tarafa , yine haftanın son gününde merkez bankasından küçük hacimde bir döviz satım müdahalesi görüyoruz ki sanırım burada etkinlikten ziyade niyet ortaya çıkıyor ve TCMB, «Türk Lirası sahipsiz değildir» mesajı vermek istiyor.

□ Financial Times’da merkez bankasının döviz müdahalesini anlatan bir yazıda merkez bankasının bu defa döviz müdahale etmeyi seçtiği, daha önceki resmi olmayan müdahaleler nedeni ile net rezervlerin 128 milyar\$ azalması sonucu, bu defaki resmi müdahalenin yetersiz kalacağı konu edilmiş. (Grafik: Türkiye’nin Döviz Savaşı)

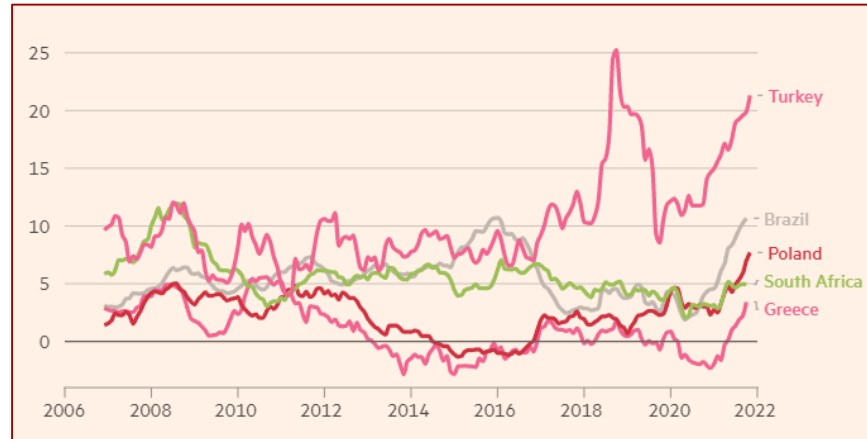
Yükselen Enflasyon

- ❑ Enflasyon yüzde 21,31 ile Kasım 2018'den bu yana en yüksek seviyeyi gördü. Ulaştırma ile gıda; enflasyondaki artışta belirleyici olurken, kasımda genele yayılan artış gözlemlendi.
- ❑ Yıllık üretici fiyatları yüzde 54,62 ile 19 yılın zirvesine çıkarken, tüketici ve üretici enflasyonu arasındaki makas da rekor kırdı.

YILLIK ENFLASYON (%)		
	EKİM	KASIM
TÜFE	19,9	21,3
TEMEL MALLAR	18	18,4
HİZMET	15	16,9
GIDA	27	27,1
ENERJİ	25	32,1
Yİ-ÜFE	46,3	54,6
ARA MALI	53,2	63,1
ENERJİ	72,6	90,3

Yükselen Enflasyon & Kur ...

- ❑ Kasım enflasyonu ile birlikte; politika faizi ve manşet enflasyon arasındaki makas da 6,3 puana çıkmış oldu. TCMB'nin dikkate aldığı çekirdek enflasyonla politika faizi arasındaki fark ise 2,6 puan oldu. Fiyat artışlarının para politikasının etki alanı dışındaki geçici unsurlardan kaynaklandığını düşünen TCMB eylülde bu yana 400 baz puan indirimle politika faizini yüzde 15'e çekti. Aralıkta da faiz indiriminin devamı bekleniyor.
- ❑ Yüksek ve oynak kur karşısında firmalar kendi sermayelerini korumak adına piyasaya her gün yeni bir kural getiriyor. Tıpkı vadeli işlemlerde olduğu gibi peşinde de TL'den dövizde kayış hızlandı.
- ❑ Çekler dövizle yazılıyor, dövizli işlemlerin vadeleri kısa tutuluyor. Ticari kartlar peşin ödemelere komisyon ekleniyor. Tahsilatlarda yaşanan gecikmeler iş dünyasını tedirgin ediyor.

İSO Başkanı'ndan Mesajlar...

Bloomberg HT yayınına katılan İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan;

- ❑ « Sanayicinin ihracat üzerinden motive edilmesi çok önemli. İçinde olduğumuz ihracat artışı sevindirici olmakla birlikte sürdürülebilirlik konusunun da oldukça önemli olduğunu söylemek istiyorum.
- ❑ Sadece Dövizle bağlı bir ihracat geliştirme modeli gerçekçi de değil kalıcı da değil.
- ❑ İşin temelinde finansal istikrar oluşturup öngörülebilir bir iş dünyası yaratmak gerekiyor. Sadece kur tarafından baktığınızda tedarik, finansman ve yatırım kalitesinde yıpranma riski var.
- ❑ Enflasyon gerçeği sizi bırakın yatırım yapmayı işletme sermayesini korumaya yönlendiriyor. Bu durumda işletme sermayesi ihtiyacı çıkıyor. Siz motive de olsanız yatırımlar ikinci planda kalıyor.
- ❑ Üretici enflasyonu bu kadar yüksek olunca aşağıya yansıma riskini de beraberinde getiriyor. Enflasyonun önemli kısmı psikolojik, öncelikle psikolojiyi çözmek lazım. Enflasyon psikolojisi hakim olmaya başlayınca bunu geri döndürmek kolay olmuyor.
- ❑ Sanayicinin iç pazarı göz ardı etmesi mümkün değil.
- ❑ Asgari ücret konusunda iş dünyasının çalışanlarıyla empati kuracağını düşünüyorum.» açıklamalarında bulundu

Finans Dışı Kesimin Döviz Pozisyon Açığı

- ❑ Finansal kesim dışındaki firmaların net Döviz pozisyonu açığı eylül ayında bir önceki ara göre 1,42 milyar dolar azalarak 122,3 milyar dolara geriledi.
- ❑ Merkez Bankası'nın açıkladığı verilere göre, söz konusu dönemde finans dışı firmaların varlıkları 118 milyon dolar artarken, yükümlülükler 1,30 milyar dolar azaldı.
- ❑ Eylül'de yurt içinden sağlanan kısa vadeli krediler Ağustos 2021 dönemine göre 139 milyon dolar arttı. Uzun vadeli krediler 1,21 milyar dolar azaldı.
- ❑ Yurt dışından sağlanan kredilerde ise kısa vadeli olanlar 412 milyon dolar azalırken, uzun vadeli krediler 181 milyon dolar artış kaydetti.

Fitch & IMF Türkiye Değerlemesi

- ❑ Fitch Ratings, “erken” olarak nitelendirdiği parasal gevşemenin yurtiçi güvende bozulmaya neden olduğunu belirterek, Türkiye’nin kredi notunun görünümünü “negatif”e indirdi.
- ❑ Fitch raporunda “Merkez Bankası’nın erken parasal gevşeme döngüsü ve daha fazla faiz indirimi veya 2023 seçimleri öncesi ek ekonomik teşvikler yurtiçi güvende erozyona yol açıyor. Bu durum lirada, gün içinde benzeri görülmemiş oynaklık dahil, keskin bir düşüş ve artan enflasyon olarak kendisini gösteriyor” değerlendirmesi yapıldı.
- ❑ Enflasyon verisinin ardından bir değerlendirme de IMF’den geldi:
- ❑ IMF'den yapılan açıklamada, "Türkiye'de artan enflasyona rağmen para politikasının gevşetilmesi, enflasyon beklentilerini daha da bozma riski oluşturmasını bekliyoruz" ifadesi kullanıldı.
- ❑ IMF açıklamasında ayrıca, eğer enflasyon baskısı artarsa diğer ülkelerin beklenenden daha kısa sürede para politikasını sıkılaştırmaya ihtiyaç duyabileceğinin altı çizildi.
- ❑ Geçen haftaki bültenimizde IMF’in 2001 krizinden sonra Türkiye’nin önüne koyduğu ekonomi reçetesinin formülünde yüksek reel faiz olduğunu ifade etmiştik...

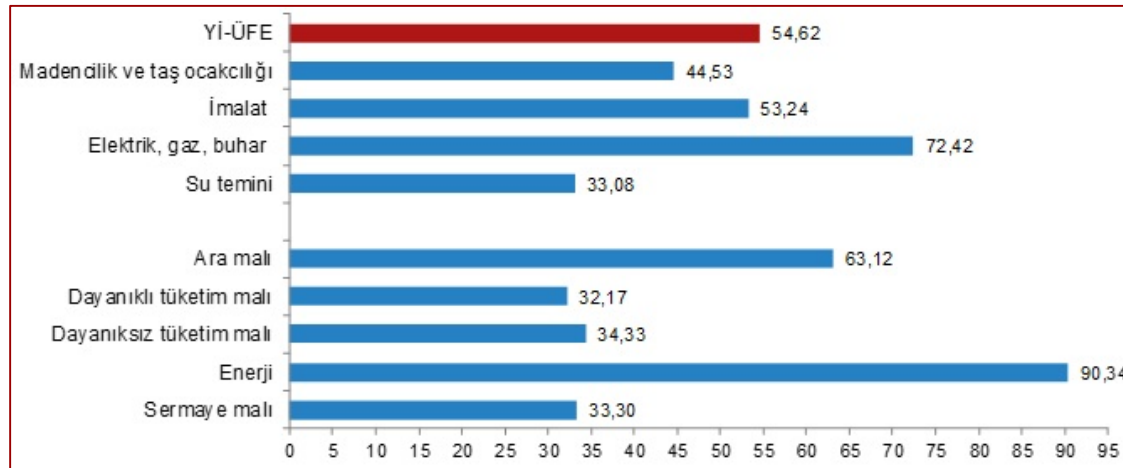
Çin Para Politikası

- ❑ Çin Başbakanı Li Keqiang Merkez Bankası'nın küçük ölçekli işletmeleri desteklemek amacıyla para politikasında gevşemeye gideceğini açıkladı
- ❑ IMF Başkanı Georgieva ile görüşen Li burada yaptığı açıklamada Çin'in ihtiyatlı para politikasını sürdüreceğini, yeterli likiditenin sağlanacağını ve uygun bir zamanda zorunlu karşılık oranlarında indirim gidileceğini duyurdu.
- ❑ Li ayrıca yetkililerin başta küçük ve orta ölçekli işletmelerin sağlıklı işleyişi için reel ekonomiyi destekleme çabalarını artıracaklarını da ifade etti.
- ❑ Ülke Merkez Bankası son zorunlu karşılık indirimiyle piyasaya yaklaşık 1 trilyon yuan likidite sağlamıştı.

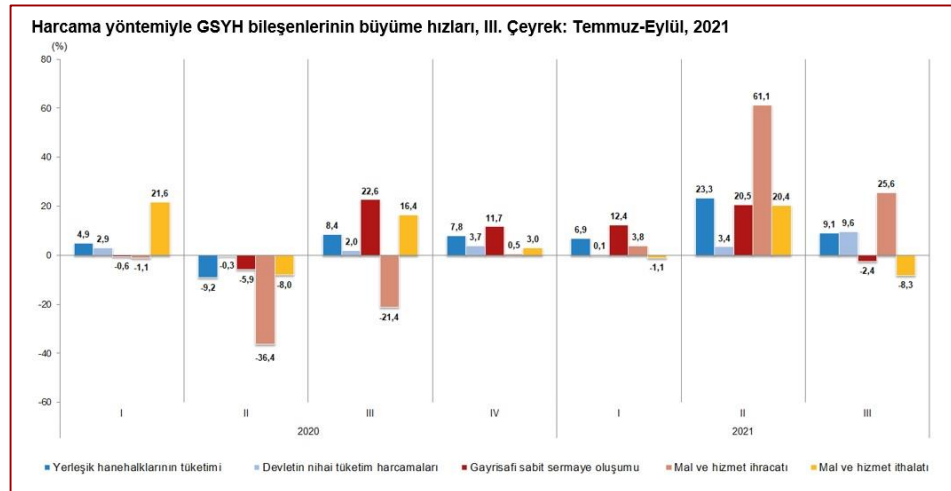
Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi, Kasım 2021

- ❑ Yi-ÜFE (2003=100) 2021 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %9,99 bir önceki yılın Aralık ayına göre %51,06, bir önceki yılın aynı ayına göre %54,62 ve on iki aylık ortalamalara göre %38,94 artış gösterdi.
- ❑ Sanayinin dört sektörünün yıllık değişimleri; madencilik ve taş ocakçılığında %44,53, imalatta %53,24, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında %72,42, su temininde %33,08 artış olarak gerçekleşti.
- ❑ Ana sanayi gruplarının yıllık değişimleri; ara malında %63,12, dayanıklı tüketim malında %32,17, dayanıksız tüketim malında %34,33, enerjide %90,34, sermaye malında %33,30 artış olarak gerçekleşti.

Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, III. Çeyrek

- ❑ GSYH 2021 yılı üçüncü çeyrek ilk tahmini; zincirlenmiş hacim endeksi olarak, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %7,4 arttı.
- ❑ GSYH'yi oluşturan faaliyetler incelendiğinde; 2021 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yıla göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak; mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri %25,4, bilgi ve iletişim faaliyetleri %22,6, hizmetler %20,7, diğer hizmet faaliyetleri %11,7, sanayi %10,0, kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri %8,3 ve gayrimenkul faaliyetleri %4,7 arttı. Finans ve sigorta faaliyetleri %19,9, inşaat %6,7, tarım, ormancılık ve balıkçılık ise %5,9 azaldı.
- ❑ Mal ve hizmet ihracatı, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak %25,6 artarken ithalatı %8,3 azaldı.

Dış Ticaret İstatistikleri, Ekim 2021

- ❑ Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle oluşturulan genel ticaret sistemi kapsamında üretilen geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2021 yılı Ekim ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre %20,1 artarak 20 milyar 792 milyon dolar, ithalat %12,8 artarak 22 milyar 230 milyon dolar olarak gerçekleşti.
- ❑ Genel ticaret sistemine göre ihracat 2021 yılı Ocak-Ekim döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %33,9 artarak 181 milyar 673 milyon dolar, ithalat %22,5 artarak 215 milyar 533 milyon dolar olarak gerçekleşti.
- ❑ Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ihracat, 2021 Ekim ayında %19,8 artarak 16 milyar 410 milyon dolardan, 19 milyar 659 milyona yükseldi.

